

Tööjätt ja pensionid (EP)

SHARE koolitus
14. oktoober 2019

Lauri Leppik

Eesti pensionisüsteem

I samm: Riiklik pension

kohustuslik
sotsiaalmaksust rahastatav
Sotsiaalkindlustusamet

II samm: Kohustuslik kogumispension

tänased 50+ kas liitusid vabatahtlikult või ei liitunud
individuaalne makse 2% palgast
pensionifond

III samm: Täiendav kogumispension

vabatahtlik osalemine
vabalt valitud sissemaksed, tulumaksusoodustus
pensionifond või kindlustusselts

Lisainfo: <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/>
<http://www.pensionikeskus.ee/>

Riiklikud pensionid

❑ Vanaduspension

- ennetähtaegne vanaduspension
  - kuni 3 aastat enne pensioniiga, pension vähendatud
- edasilükatud vanaduspension
  - peale pensioniiga, pension suurendatud
- soodustingimustel vanaduspension
  - 1-5 aastat enne pensioniiga, laste kasvatamise eest

❑ Töövõimetuspension

- töövõime kaotus 40-100%
- **alates 1.1.2017 töövõimetoetus**

❑ Toitjakaotuspension

❑ Rahvapension

- vanuse, töövõimetuse või toitjakaotuse alusel

❑ Soodustingimustel vanaduspension

- 5-10 aastat enne pensioniiga
- tervistkahjustavad elukutsed (nimekiri 1, nimekiri 2)

❑ Väljateenitud aastate pension

- kaevurid, lendurid, mehemeled, bussijuhid, baleriinid jt.

❑ Eripensionid

- politseinikud, kaitseväelased, kohtunikud

Lisainfo: <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/>

Pensioniiga

Pensioniiga – pensionile õigust andev vanus

Eestis pensioniiga sõltub sünniaastast:

Sünniaasta	Naiste pensioniiga	Meeste pensioniiga	Aasta
1937 ja varem	55	60	1993
1943	58	63	2001
1953	63	63	2016
1956	63 a 9 k	63 a 9 k	2019/2020
1961 ja hiljem	65	65	2026

Lisainfo: <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/>

Pensionide suurused (alates 1.4.2019)

Riiklik vanaduspension: $P = 191.65 + 30 \times 6.627 + 15 \times 6.627 = 490$ eur
baasosa ~ 191.65 eur
aastahinne ~ 6,627 eur

Rahvapensioni määr: 205 eur

Keskmine vanaduspension ~ 490 eur

töövõimetus pension ~ 280 eur

töövõimetoetus 413,7 eur (puuduv), 235,8 eur (osaline)

Tulumaksuvaba miinimum: 500 eur kuus

Lisainfo: <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/>
<http://www.pensionikeskus.ee/eesti-pensionisusteem/kalkulaatorid/1-samba-kalkulaator/>

EP005 Milline neist seisunditest teid praegu põhiliselt iseloomustab?

1. Pensionil ja töötamise lõpetanud (sh tähtaegselt kui ennetähtaegselt pensionile jäämise tõttu)

2. Palgatöötaja või iseendale tööandja (sh ka perefirmas tööl)

3. Töötu

4. Töötamise täielikult lõpetanud püsiva haiguse, puude või töövõimetuse tõttu

5. Kodune

97. Muu (rantjee, elatub kinnisvarast, õppija, vabatahtliku töö tegija)

Tööturult lahkumine (retirement)

Tööjätu (tööturult lahkumise) ja pensionivõtu (pensionile siirdumise) sündmusi tuleb eristada

Tööturult võib lahkuda:

- enne pensioniiga
- koos pensioniea saabumisega
- pensionieas
- Täielikult või osaliselt – töötav pensionär kuulub üldjuhul kategooriasse “töötav”

Eestis on võimalik saada pensionieas töötamise jätkamisel nii töötasu kui pensionit (v.a ennetähtaegne pension enne pensioniea saabumist)

Vanaduspensionid *vanaduspensionieas* (*old age pension benefits*)

- (Riiklik) vanaduspension
  - ennetähtaegne vanaduspension
  - edasilükatud vanaduspension
  - soodustingimustel vanaduspension
- Rahvapension
- Väljateenitud aastate pension
- Soodustingimustel vanaduspension
- Eripension
  - kohtuniku vanaduspension
  - prokuröri vanaduspension
  - Riigikogu liikme vanaduspension

Pension enne pensioniiga ^{ISEP} (*early retirement pension benefits*)

- Ennetähtaegne vanaduspension (kuni 3 a enne pensioniiga)
- Väljateenitud aastate pension

vt. <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/valjateenitud-aastate-pension-2/>

- Soodustingimustel vanaduspension (kuni 10 a enne)
  - töötanud tervist kahjustavatel ja raskete töötingimustega töödel
  - repressseeritud
  - 3 või enama lapse vanem, puudega lapse vanem
  - hüpfüsaarse kääbuskasvuga isikud
  - Tšernobõli AEJ tagajärgede likvideerimisel osalenud
- Eripension
  - politseiametnikud, kaitseväelased, päästeteenistujad

Töötuskindlustushüvitis ja töötutoetus (*unemployment benefits*)

- Maksab Töötukassa
- Töötuskindlustushüvitist makstakse kuni 360 päeva
  - sõltuvalt kindlustusstaaži pikkusest
- Töötutoetust makstakse kuni 270 päeva

- Ühekordne koondamishüvitis ja tööandja maksejõuetuse hüvitis siia alla ei kuulu, nagu ka sõidutoetus ja stipendium!

- Vanaduspensionäridele ei maksta!

Haigushüvitis^[LSEP] (*sickness benefit*)

- Haigushüvitist maksab Haigekassa ravikindlustatud isikule, kellel jääb haiguse tõttu saamata töötasu
- Märkige ära ainult siis, kui sai **vähemalt 1 kuu** vältel
  - s.t. siia alla ei lähe tööandja poolt makstav hüvitis
  - samuti ei lähe siia alla hooldushüvitis haige pereliikme hooldamise eest
- Makstakse ühe haiguse korral kuni 120 päeva, ekspertiisi otsuse põhjal võib pikendada kuni 182 päeva
- Kokku erinevate haiguste korral mitte enam kui 250 päeva aastas

Lisainfo: <http://www.haigekassa.ee/>

Töövõimetuspension/töövõimetoetus ja puudega inimese sotsiaaltoetus (*disability insurance benefit*)

- ❑ Inimene võib saada kas töövõimetuspensionit/töövõimetoetust, puudega inimese sotsiaaltoetust või mõlemat
- ❑ Töövõimetuspension haarab ka *rahvapensioni töövõimetuse* korral ja *eripensione* töövõimetuse korral
  - määratakse kui püsiv töövõime kaotus on 40 kuni 100 protsenti
  - maksab Sotsiaalkindlustusamet, v.a. eripensionid
- Sotsiaaltoetusi puuetega inimestele makstakse lisakulutusi põhjustava keskmise, raske või sügava puude raskusastme korral
  - maksab Sotsiaalkindlustusamet
  - puudega tööealise inimese toetus
  - puudega vanaduspensioniealise inimese toetus
  - puudega vanema toetus, töötamistoetus, täienduskoolitustoetus
- Töövõimetoetusi maksab Töötukassa

Toimetulekutoetus (*social assistance*)

- Toimetulekutoetus on riiklik toetus, mida määrab ja maksab aga **kohalik omavalitsus** (150 eur)
- Netosumma, mis peab inimesele jääma kätte peale eluasemekulude tasumist
- Kohaliku omavalitsuse makstavaid täiendavaid toetusi ei loeta toimetulekutoetuse alla

Lisainfo:

<http://www.sm.ee/sinule/perele/toimetulekutoetus.html>

Koondamishüvitis ja tööandja maksejõuetuse hüvitis^[LSEP] (*severance payment*)

- ❑ Ühekordsed hüvitised, maksab Tootukassa
- ❑ Koondamishüvitis – makstakse töötajale, kelle töö- või teenistussuhe tööandjaga on kestnud vähemalt viis aastat ja kelle tööleping on üles öeldud koondamise tõttu
- ❑ Tööandja maksejõuetuse hüvitis (pankrotihüvitis) – töötajale hüvitatakse tööandja maksejõuetuse (pankroti) tõttu saamata jäänud töötasu, puhkusetasu ja töölepingu ülesütlemise hüvitis, millele inimesel oli töölepingu seaduse järgi õigus
- ❑ Neid hüvitisi võivad saada ka töötavad vanaduspensionärid

Lisainfo: <http://www.tootukassa.ee/>

Toitjakaotuspension (*public survivor pension*)

- ❑ Toitjakaotuspensionile alla liigitub ka rahvapension toitja kaotuse alusel, samuti eripension toitja kaotuse alusel
- ❑ Makstakse toitja surma korral tema õigustatud perekonnaliikmetele
- ❑ Õigus toitjakaotuspensionile on ka:
  - toitja vanemal, kes on vanaduspensionieas või püsivalt töövõimetu
  - toitja lesk, kes on püsivalt töövõimetu või vanaduspensionieas ja kelle abielu toitjaga oli kestnud vähemalt 1 aasta;
  - toitja lahutatud abikaasa, kes jõudis vanaduspensionieasse või tunnistati püsivalt töövõimetuks enne abielu lahutamist või enne kolme aasta möödumist abielu lahutamisest ja kelle abielu toitjaga oli kestnud vähemalt 25 aastat;
  - mittetöötav toitja lapse vanem või eestkostja, kes kasvatab toitja kuni 3-aastast last oma perekonnas
- ❑ Maksab Sotsiaalkindlustusamet

Lisainfo: <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/>

Pensionilisad (EP081, EP082)

TALLINN UNIVERSITY
Estonian Institute for Population Studies

- II maailmasõjast osavõtnu ja Omakaitse liikme pensionilisa – 10% RPM
- represseeritud isiku pensionilisad
- represseeritud isiku tervise taastamise toetus
- pensionilisa laste kasvatamise eest:
  - iga lapse kohta, kes on sündinud ajavahemikus 1980. aasta 31. detsembrist kuni 2012. aasta 31. detsembrini ning keda vanem on kasvatanud vähemalt 8 aastat
  - vanemale, kes on sündinud enne 1983. aasta 1. jaanuari ja kes ei ole kohustatud isik kogumispensionide seaduse tähenduses, iga lapse kohta, kes on sündinud 2013. aasta 1. jaanuaril või hiljem ning keda ta on kasvatanud vähemalt 8 aastat
- üksielava pensionäri toetus
  - makstakse kord aastas 115 euri koos oktoobri pensioniga, kui kuupension on väiksem kui 540 euri
- Tallinna linna pensionilisa
  - maksab Tallinna linna üks kord aastas taotleja sünnikuul
  - riikliku vanadus- või töövõimetuspensioni saajale

Kohustuslik ja vabatahtlik osalus (*compulsory or voluntary participation*)

EP102

Osalemine kohustuslik:

- Vanaduspension, s.h. rahvapension, ennetähtaegne pension, väljateenitud aastate pension, soodustingimustel vanaduspension ja eripensionid pensionieas (v.a. riigikogu liikme)
- Ennetähtaegne vanaduspension (s.h.väljateenitud aastate pension enne pensioniiga, soodustingimustel vanaduspension ja eripension enne pensioniiga)
- Puuetega inimeste sotsiaaltoetused
- Töövõimetuspension
- Haigushüvitist (väh. 1 kuu)

Osalemine vabatahtlik:

- Vabatahtliku täiendava kogumispensioni (3. samba) – täiendavas vabatahtlikus pensionifondis osalemine või erapensionikindlustuse väljamaksed

Tõenäosus pensionide vähendamiseks

EX007 - *Kui suur on võimalus, et Riigikogu vähendab (enne teie pensionileminekut) teile ette nähtud pensioni suurust?
(Andke hinnang skaalal 0 kuni 100)*

- Kui vastaja on juba pensionil, märkige vastuseks 0.
- EX007 küsitakse ka pensionäridelt, kes on juba vanaduspensionieas, kuid jätkavad töötamist
  - kuna tagasiulatuvalt kellegi pensioni vähendada ei saa, siis vastavad pensionärid 0.

Tõenäosus jätkata töötamist pärast 63

EX025 Kui suur on võimalus, et te jätkate pärast 63-aastaseks saamist täisajaga töötamist? Pidage silmas töötamist üldiselt, mitte ilmtingimata töötamist praegusel töökohal. (Andke hinnang skaalal 0 kuni 100)

Siin peetakse konkreetselt silmas vanust **63** (samale vanusepiirile viidatakse kõigis Euroopa riikides), mitte üldist riiklikku pensioniiga, milline iganes see ka respondendi pensionile jäämise ajal olema saab.

Pensioniea tõstmise tõenäosuse hinnangu kohta on eraldi küsimus *EX008 Kui suur on võimalus, et enne teie pensionile jäämist tõstab Riigikogu teie pensioniiga? (Andke hinnang skaalal 0 kuni 100) (Kui vastaja on juba pensionieas, märkige vastuseks 0).*

Neid kahte asja ei tohi segamini ajada.